

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 52g/2023

privind excepția de neconstituționalitate
a articolului 475 alin. (1) din Codul contravențional
(*termenul de 6 luni pentru revizuirea procesului contravențional*)

CHIȘINĂU

18 iulie 2023

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlui Nicolae ROȘCA, *Președinte*,
dnei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Sorina Munteanu, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 1 martie 2023,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 18 iulie 2023, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 475 alin. (1) din Codul contravențional, ridicată de dl avocat Roman Doroftei, în interesele dlui Andrei Mandiș, în dosarul nr. 5rh-28/2021, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Sesizarea a fost trimisă la Curtea Constituțională de dl judecător Victor Sandu de la Judecătoria Chișinău, sediul Centru, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 29 decembrie 2017, în privința dlui Andrei Mandiș a fost întocmit un proces-verbal cu privire la contravenție. Contestația formulată de dl Andrei Mandiș împotriva procesului verbal a fost respinsă prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 30 iulie 2019. De asemenea, recursul împotriva acestei hotărâri judecătorești a fost respins prin decizia Curții de Apel Chișinău din 31 octombrie 2019.

4. La 23 iunie 2021, dl Andrei Mandiș a solicitat revizuirea cauzei contravenționale împotriva sa.

5. La 24 noiembrie 2022, în cadrul ședinței de judecată, dl avocat Roman Doroftei a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolului 475 alin. (1) din Codul contravențional, care reglementează termenul pentru deschiderea procedurii de revizuire în favoarea contravenientului.

6. Printr-o încheiere din aceeași dată, dl judecător Victor Sandu a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate a articolului 475 alin. (1) din Codul contravențional.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20
Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 21 Prezumția nevinovăției

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

8. Prevederile relevante ale Codului contravențional, adoptat prin Legea nr. 218 din 24 octombrie 2008, sunt următoarele:

Articolul 475 Deschiderea procedurii de revizuire

„(1) Procedura de revizuire se deschide în favoarea contravenientului în termen de cel mult 6 luni din momentul apariției unuia dintre temeiurile prevăzute la alin. (2).

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

9. În opinia autorului, procesul-verbal cu privire la contravenție nu are un caracter definitiv, dacă este contestat în fața instanței de judecată, iar termenul de prescripție continuă să curgă în cadrul procedurilor judiciare de examinare a contestației. Această chestiune a fost explicată în Decizia Curții Constituționale nr. 27 din 25 februarie 2019. Astfel, autorul consideră că procesul contravențional împotriva sa trebuia încetat în cadrul

căilor ordinare de atac pe care le-a exercitat (a se vedea § 3 *supra*) și din acest motiv solicită revizuirea acestuia.

10. Totodată, autorul sesizării susține că, spre deosebire de revizuirea procesului penal în favoarea condamnatului, care nu este limitată de niciun termen, termenul de 6 luni pentru revizuirea procesului contravențional în favoarea contravenientului este contrar dreptului de acces liber la justiție și îi încalcă prezumția nevinovăției. Mai mult, deși legea contravențională are o natură penală, aceasta instituie reguli diferite în privința procedurii de revizuire.

11. În fine, autorul susține că prevederile contestate sunt contrare articolelor 1 alin. (3), 4, 7, 20, 21, 23 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

12. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

13. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul contravențional, ține de competența Curții Constituționale.

14. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de avocatul unei părți în proces. Astfel, Curtea constată că sesizarea este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

15. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă articolul 475 alin. (1) din Codul contravențional. Prin Decizia nr. 72 din 14 mai 2019, Curtea a declarat inadmisibile criticile referitoare la modul de calculare a termenului de 6 luni în contextul motivelor de revizuire.

16. Totuși, având în vedere că autorul prezentei sesizări critică existența, în sine, a termenului de 6 luni pentru solicitarea revizuirii procesului contravențional, Curtea reține că verificarea anterioară a constituționalității articolului 475 alin. (1) din Codul contravențional din perspectiva altor critici de neconstituționalitate nu constituie un impediment pentru a solicita controlul de constituționalitate al aceleiași prevederi.

17. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză în care se solicită revizuirea procesului contravențional. Astfel, Curtea admite că articolul 475 alin. (1) din Codul contravențional, care stabilește termenul în interiorul căruia poate fi solicitată revizuirea procesului contravențional în favoarea contravenientului, este aplicabil la soluționarea cauzei.

18. Curtea notează că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental invocat de autorul sesizării. Astfel, Curtea va examina dacă problema de drept ridicată de autorul sesizării face incidente dispozițiile constituționale invocate.

19. În sesizare, autorul excepției a afirmat incidența articolelor 1 alin. (3) [*preeminența dreptului*], 4 [*drepturile și libertățile omului*], 7 [*Constituția, legea supremă*], 20 [*accesul liber la justiție*], 21 [*prezumția*

nevinovăției] și 23 [calitatea legilor] și 54 [restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți] din Constituție.

20. În jurisprudența sa, Curtea a precizat că articolele 1 alin. (3), 4, 7, 23 și 54 din Constituție nu au o aplicare de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorul sesizării trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale (a se vedea DCC nr. 43 din 31 martie 2022, § 26; DCC nr. 80 din 17 iunie 2022, § 22-23; DCC nr. 138 din 29 septembrie 2022, § 34).

21. Articolul 20 din Constituție, care reglementează dreptul de acces liber la justiție, își găsește corespondența în dispozițiile articolului 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. În jurisprudența sa, Curtea Europeană a menționat că articolul 6 din Convenție nu este aplicabil în cazul procedurilor extraordinare, pentru că persoana în privința căreia există o hotărâre definitivă și care solicită redeschiderea procedurilor nu este „acuzată de comiterea unei infracțiuni” (a se vedea *Moreira Ferreira v. Portugal* (nr. 2) [MC], 17 iulie 2017, §§ 60-61). Atunci când examinează cererea de revizuire, instanța de judecată nu stabilește o acuzație în materie penală, ci verifică dacă există vreun motiv prevăzut de lege pentru depunerea unei cereri de revizuire (a se vedea DCC nr. 108 din 13 iulie 2021, § 21). Prim urmare, articolul 20 din Constituție nu este incident în prezenta cauză.

22. Cu privire la articolul 21 din Constituție, Curtea reține că acesta garantează principiul prezumției nevinovăției. Totodată, prezumția nevinovăției este garantată de articolul 6 § 2 din Convenție și constituie unul din elementele unui proces penal echitabil (a se vedea *Caraian v. România*, 23 iunie 2015, § 74).

23. În jurisprudența sa, Curtea Europeană a recunoscut că există două aspecte ale protecției oferite de prezumția nevinovăției: aspectul procedural, care se referă la desfășurarea procesului penal, și aspectul care urmărește să se asigure respectarea nevinovăției persoanei constatate în contextul procedurilor judiciare ulterioare în care există o legătură cu procedurile penale care s-au terminat cu o altă soluție decât cu condamnarea persoanei. De vreme ce câmpul de aplicare al primului aspect pe baza articolului 6 § 2 din Convenție acoperă perioada dintre data la care persoana este acuzată de comiterea unei infracțiuni până când procedurile penale sunt definitive, cel de-al doilea aspect al protecției prezumției nevinovăției este aplicabil atunci când procedurile penale s-au terminat cu o altă soluție decât cu o condamnare și impune ca nevinovăția persoanei *vis-à-vis* de infracțiune să nu fie pusă în discuție în cadrul procedurilor ulterioare (a se vedea *Güç v. Turcia*, 23 ianuarie 2018, § 32). Așadar, cel de-al doilea aspect al articolului 6 § 2 din Convenție nu este aplicabil dacă persoană a fost condamnată definitiv în cadrul procedurilor penale. Anularea condamnării este cea care va declanșa aplicabilitatea prezumției nevinovăției în cadrul procedurilor judiciare ulterioare.

24. Astfel, pentru a examina o cerere pe baza articolului 6 § 2 în contextul procedurilor judiciare, Curtea Europeană stabilește, în primul rând, dacă procedurile în discuție implică stabilirea unei acuzații în materie penală în sensul jurisprudenței sale (a se vedea *Allen v. Regatul Unit* [MC], 12 iulie 2013, § 95).

25. Prin urmare, pentru că există o condamnare definitivă neanulată și pentru că a constatat la § 21 *supra* că examinarea admisibilității cererii de revizuire nu implică stabilirea unei acuzații în materie penală, Curtea reține că articolul 21 din Constituție nu este incident.

26. În consecință, nici articolele 1 alin. (3), 4, 7, 23 și 54 din Constituție nu sunt incidente pentru că nu au o aplicare de sine stătătoare.

27. Cu referire la criticile autorului privind aplicarea termenului de prescripție în cauza a cărei revizuire o solicită, Curtea menționează că judecătorii de drept comun sunt cei care trebuie să asigure aplicarea corectă a legii în fiecare caz particular (a se vedea DCC nr. 50 din 19 aprilie 2022, § 38).

28. Pe baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 475 alin. (1) din Codul contravențional, ridicată de dl avocat Roman Doroftei, în interesele dlui Andrei Mandiș, în dosarul nr. 5rh-28/2021, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Nicolae ROȘCA

Chișinău, 18 iulie 2023
DCC nr. 81
Dosarul nr. 52g/2023